

MÜASİR QRAMMATİK CƏRƏYANLARIN ƏHƏMİYYƏTİ

E.A. Babayeva

Azərbaycan Dövlət Bədən Tərbiyəsi və İdman Akademiyası
elvira.babayeva@sport.edu.az, orcid.org/0000-0003-0571-7599

Nəşr tarixi

Qəbul edilib: 11 iyul 2023

Dərc olunub: 26 sentyabr 2023

© 2021 ADBTİA Bütün hüquqlar qorunur

Annotasiya. İngilis dilinin qrammatikalarına tarixi prizmadan nəzər saldıqda, yanaşma və yazı üslubu baxımından onlar arasında böyük fərqlərin olduğunu görürük. Bütün ənənəvi qrammatikalar eyni üsluba uyğun olaraq, bir-birinin izindən gedərək yazılmışdır. Bu qrammatika kitablarının hamısında müəyyən təriflər, taksonomiyalar öz əksini tapmış, hər təsnifatdan sonra real dildə demək olar ki, işlədilməyən, ancaq bədii ədəbiyyatdan götürülmüş nümunələr göstərilmişdir. Dil öyrənmək istəyən insanlar bu kitablardan kifayət qədər yararlanırlar, çünki həmin vəsaitlər kifayət qədər praktiki deyildi. Ona görə də müasir dövrün dilçiləri artıq qrammatikaya koqnitiv aspektdən yanaşmağa başlayıblar. Bu dövrün ən görkəmli nümayəndələri Noam Xomski və Maykl Həllideydir. Onlar dilin qrammatikasını mümkün qədər sadə şəkildə təqdim etməyə çalışıblar. N.Xomski bir çox yeni qrammatikalar yaratmış, hər dəfə daha sadə qrammatik cərəyan ərsəyə gətirməyi qarşısına məqsəd qoymuş, bütün dünya dillərini əhatə edən bir sistem qurmağa çalışmışdır. M.Həllidey isə dilin real ünsiyyətdə necə istifadə olunmasını vacib hesab edirdi. Ona görə də müasir qrammatik cərəyanlar yeni dil öyrənmək istəyənlər üçün yeni imkanlar açır.

Açar sözlər: *qrammatika, ənənə, cərəyan, sintaksis, taksonomiya, səriştə, yaradıcılıq.*

Giriş. Dilçilik tarixi boyu qrammatika dilin təməl daşlarından biri kimi həm dilçilərin, həm də dil öyrənənlərin maraq dairəsində olmuşdur. İqtisadi, siyasi və sosial inteqrasiyalar genişləndikcə qlobal xarakteri daha da dərinləşən ingilis dilinin qrammatikası bu prosesdə hər zaman ən aktual dillərdən biri kimi diq-

qət mərkəzində olub. İlk ingilis qrammatikalarının ərsəyə gəldiyi XVI-XVII əsrlərdən çağdaş dövrə qədər qələmə alınan qrammatikaların nəinki ayrı-ayrı hissələrində və müvafiq mövzularında, hətta bütünlüklə ümumi xarakterində olan dəyişiklər və linqvistik yanaşma və fikirlər arasındakı kəskin fərqlər qeyd etdiyimiz müddəanı irəli sürmək üçün böyük bir əsas verir.

İlk ingilis qrammatikaları onlardan bir-iki əsr sonra yazılanlarla həm oxşar, həm də fərqli xüsusiyyətlərə malikdir. Oxşarlıqlar özünü qrammatikanın – morfologiya və sintaksisin təsvirində göstərir. Belə ki, olduqca uzun bir müddət ərzində yazılan bu əsərlərin hər birində eyni struktur xüsusiyyətlər öz əksini tapırdı. Qrammatikaların demək olar ki, hamısında əvvəlcə təriflər, daha sonra uzun-uzadı təsnifatlar, bu təsnifatları əsaslandırmaq üçün real ünsiyyətdə heç vaxt aktuallaşmayan, ancaq hansısa bir bədii ədəbiyyat nümunəsində rast gəlinən sözlər, cümlə, yazılı diskurs və s. yer alırdı. [8, s.1] Fərqliliklər isə əsərlərin deskriptivmi yoxsa preskriptivmi olmasında özünü göstərirdi. Mahiyyət etibarilə deskriptiv olub real dil daşıyıcısının danışdığı dilin müəyyən xüsusiyyətlərini aşkarlayaraq sistemləşdirməyə çalışan ilk müəlliflərin təşəbbüsü olduqca təqdirəlayiq olsa da, gördükləri iş o qədər də səmərəli deyildi. Məsələn burasında idi ki, U.Ballakar, B.Conson, K.Kuper və s. kimi müəlliflər tərəfindən qələmə alınan bu əsərlər yazılmış olduğu dövrün tələbi ilə latın dilində hazırlanırdı. Bu da azmış kimi, istər morfoloji, istərsə də sintaktik səviyyədə bir çox linqvistik məsələlər latın dilinə görə şərh olunur, bu dilin qrammatik təsnifatları ingilis dili qrammatika kitablarında yer alır, nümunələr belə həmin dildə verilirdi.

Daha sonrakı dövrdə preskriptiv yönümlü qrammatikalar meydana gəldi. Hərçənd bu kitablar da əvvəlki kimi müəyyən təsnifatlara, nümunələrə həsr olunan qəliblərdən kəna-

ra çıxmadı, lakin onların müəllifləri linqvistik elementlərin təsvirində fərqli yol seçdilər. Deskrriptivistlər dil daşıyıcılarının nitqini analiz edib, onların diskursuna uyğun bir qrammatika yazmağa çalışsalar da, preskriptivistlər ingilis dilinə xass daha doğru hesab etdikləri qanunayğunluqlar müəyyənəşdirir, onları kitablarında əks etdirir və dildən istifadə edənlərdən məhz həmin qayda-qanunlara riayət etmələrini tələb edirdilər.

Preskriptiv dilçilikdən sonra ingilis dilinin qrammatikaları yeni bir mərhələyə qədəm qoydu. Dilçilik tarixində klassik elmi qrammatikalar dövrü hesab edilən zaman dilimində yazılmış əsərlər də üslub baxımından sələflərindən fərqlənmədilər. Bu dövrün fikir dünyasında özünü göstərən başlıca fərq o idi ki, əgər əvvəlki qrammatikalarda bəzən yalnızca, bəzən də böyük ölçüdə morfologiyanın şərhinə yer verilirdisə, burada yazılan əsərlərdə sintaksis də layiqli yerini alırdı. Hətta zaman-zaman qrammatistlər sintaksisi daha çox göz önünə çəkir, bəzən onun izahını kitabda morfologiyadan əvvəldə yerləşdirirdilər.

Bütün bu qeyd olunan müsbət xüsusiyyətlərə, ingilis dilini tədqiq edərək yeni qrammatika ərsəyə gətirən dilçilərin sərf etdiyi əməyə baxmayaraq görülən iş özünü tam doğrulda bilmədi. Çünki bu cür əsərlərin tam mənimlənməsi belə qısa müddətdə dil öyrənən biri üçün müəyyən bir hədəfə çatmağa kömək olmurdusa, bu, onların yetərli dərəcədə səmərəli olmadığına dəlalət edirdi. Odur ki, ötən əsrdən etibarən müasir dövrün nümayəndələri kimi tarixə düşmüş dilçilər bu hədəfə nail olmaq üçün fərqli yol izləməyə çalışdılar. Bu istiqamətdə ən önəmli rol oynayan dilçilərdən biri məhz Noam Xomskidir [9, s.186]. Onun qrammatika konsepsiyası sələflərindən o qədər fərqləndi və dilçilikdə çox böyük əhəmiyyət kəsb edən bir sıra yeni məktəblərin yaranmasına səbəb oldu ki, alimin fikir və müddəalarını bir dönüş nöqtəsi kimi qəbul etmək olar.

N. Xomskinin qrammatik ideyalarının dayandığı əsas fikir odur ki, hər bir insan hər hansı dili öyrənmək səriştəsinə malik olaraq dünyaya gəlir. Elə buna görə də, o hesab edir ki, bu və ya digər dili öyrənmək bacarığı universaldır və hər birimizdə anadangəlmə mövcuddur. N.Xomskinin dilçilik elminə bəxş et-

diyi qrammatikaların izlərini zaman-zaman əvvəlki dövrlərdə də müşahidə etmək mümkündür. Məsələn, transformasiya ideyasını biz həm müxtəlif dilçilərin əsərlərində, həm də real dildə görə bilirik. Bununla belə, həmin fikirlər ilk dəfə N.Xomski tərəfindən sistemləşdirilərək təqdim olunmuşdur. Bundan başqa, dildə “yaradıcı” bacarıqdan istifadə məsələsini N.Xomskidən əvvəl alman poliqlot linqvist Humboldt da vurğulamışdı. Lakin həmin ideyanın təfərrüatlı izahı və dil öyrənmədəki əhəmiyyəti məhz N.Xomski tərəfindən ən ali səviyyədə şərh edilmişdir. N.Xomskiyə görə, insan nitqi sonlu sayda olan linqvistik vahidlərdən təşkil olunan sonsuz sayda olan cümlələr çoxluğudur. İnsan öz yaradıcı bacarığı sayəsində qazanılmış linqvistik biliyinə söykənərək hər dəfə daha əvvəl işlətmədiyi yeni bir cümləni qurmağa qadirdir. Hər bir dil daşıyıcısı sırf özü intuitiv şəkildə bir faktı bilir ki, diskursda reallaşan hər cümlənin, söyləmin iki strukturu var: üzdəki və dərindeki. Üzdəki struktur deyərək nəzərdə tutduğumuz istifadə olunan cümlənin özü, onun reallaşan leksik örtüyüdür. Dərindeki deyə qeyd etdiyimiz alt struktur isə ötürülən mənanı ehtiva edir. Təsədüfi deyil ki, N.Xomskinin dilçilik sahəsində çevriliş yaradan ilk töhfəsi “generativ – törəmə qrammatika” hesab olunur. Belə ki, N.Xomski burada dil daşıyıcısının və istifadəçisinin öz yaradıcı qabiliyyətinə söykənərək sürəklili və dinamik şəkildə biri digəri vasitəsilə törəyə bilən yeni sözləmlər, cümlələr, diskurslar yaratmasını nəzərdə tutur. Alimin iddialarını təsdiq edən maraqlı bir fakt odur ki, dil daşıyıcısı müxtəlif cümlələri qurarkən, onlardan bir digərini törədərək yaradarkən hər hansı bir qaydaya əməl edib-etmədiyini düşünmür, lakin onun qurmuş olduğu cümlələr qrammatik baxımdan doğru cümlələr olur. N.Xomski tərəfindən irəli sürülən nəzəriyyənin başlıca məqsədi ən doğru struktura malik olan cümlələrin formalaşdırılmasıdır. Qrammatiklik baxımından gözdən keçirilən cümlələr bu və ya digər dilin müvafiq qayda-qanunlarına uyğun gəldikdə qrammatik cümlə, uyğun gəlmədikdə isə qeyri-qrammatik cümlə hesab edilir. Dilçilər cümlələri qrammatik aspektdən yoxlayarkən əslində öz təhlillərini sintaktik səviyyədə apa-

rırlar. Burada nəzərdə tutulan qurulan cümlələrin sintaktik quruluşunun yoxlanılmasıdır.

N.Xomski tərəfindən irəli sürülən törəmə qrammatikasının əsas ideyası odur ki, hər bir dilin təbii istifadəçisi olan dil daşıyıcısı üçün bu qrammatika bu ya digər kitabdan öyrəndiyi qaydalar toplusu yox, məhz onun şəxsi intuisiyasına əsaslanan, daxilindən gələn bir məfhumdur. Elə buna görə alim cümlələrin qrammatik baxımdan yoxlanması məsələsini təfərrüatlı şəkildə araşdırmaq istəyib.

Ötən əsrin ortalarında N.Xomski tərəfindən elmə gətirilən törəmə qrammatikanın əsas hədəfi odur ki, dildə reallaşan qeyri-qrammatik strukturlardan uzaqlaşaraq, qrammatik aspektdən ən doğru cümlələr qurulsun [3, s.13]. Alimin məşhur cümləsinə nəzər salaq:

“Colorless green ideas sleep furiously.”
– *“Rəngsiz yaşıl ideyalar vəhşicəsinə yatır.”*
[1, s.242]

Göründüyü kimi, bu iki dilin təbii istifadəçiləri dərhal müəyyən edə bilərlər ki, struktur baxımdan normal görünsə də, məna baxımdan heç bir şey ifadə etmədiyi üçün nitqdə bu cür cümlələrin formalaşması qeyri-mümkündür. Elə buna görə də, N.Xomski təkid edir ki, qrammatika insanın öz daxilində – canındadır, dil daşıyıcısı doğru qrammatik cümləni qurmaq “səriştə”sinə anadangəlmə malikdir.

Cümlələri təhlil etmək üçün N.Xomski ənənəvi dilçilikdə yer alan cümlə üzvlərinə görə təhlildən uzaqlaşmış, onu tərkib hissələrinə ayıraraq söyləmlər kimi gözdən keçirtmişdir [4, s.31]. Onun ideyasının mənasını praktik şəkildə aşağıdakı kimi göstərə bilərik:

The girl found the book. Əvvəlcə qeyd edək ki, bu cümlə ismi və feili olmaqla iki sözləmdən təşkil olunmuşdur: S = NP (The girl) + VP (found the book). “The girl” ismi sözləmi özü də iki elementdən – determinativ və isimdən təşkil olunmuşdur: NP = Det. (The) + N (girl). Cümləni tamamlayan “found the book” feili sözləmi də öz növbəsində iki elementdən – feil və ismi sözləmdən ibarətdir: VP = V (found) + NP (the book). Nəhayət, cümlənin ən sonunda yer alan “the ball” ismi sözləmi də yenə determinativ və isimdən təşkil olunub: NP = Det. (the) + N (book). Göründüyü kimi, N.Xomski tərəfindən elmə gətirilən bu sintaktik təhlil forması olduqca praktikdir və onunla

istənilən dildə hər hansı bir cümləni tərkib hissələrinə görə analiz etmək mümkündür [10, s.159].

Qeyd edək ki, N.Xomski illər ərzində öz sintaktik fikirlərini təkmilləşdirərək həm yeni qrammatikalar – universal qrammatikanı, minimalist proqramı yaratmış, həm də bir çox dilçilər onun fikirlərini zəmin kimi qəbul edərək yeni linqvistik ideyalar irəli sürmüşlər.

Dünya dillərinin öyrənilməsində olduqca əhəmiyyətli rol oynayan bir digər linqvistik cərəyan da “Universal qrammatika”dır [11].

Elə N.Xomski tərəfindən öz ilkin ideyalarına söykənərək yaradılan bu ənənə dillərin öyrənilməsində artan maraqla ortaya çıxmışdır. Belə ki, müəllif elə bir qrammatika yaratmaq istəyib ki, onun vasitəsilə istənilən dili mənimsəmək mümkün olsun. Odur ki, bu qrammatikanın ilk prinsipi də universallıqdır (universality). Əslində bu, illər boyu tədqiqatçılar tərəfindən kompüter dili yaratmaq təşəbbüsü ilə eyni məqsəd daşıyan bir yanaşmadır. Ənənəvi qrammatik məktəblərdə o qədər də işə yaramayan taksonomiyalar burada təməmilə diqqətdən kənar qalır, əksinə, dilin, onun qrammatikasının öyrənilməsində koqnitiv aspekt ön plana çıxır.

Universal qrammatika əvvəla bu suala cavab axtarır: insan dilini digər süni dillərdən, kompüter və ya proqramlaşdırma dillərindən, heyvanların öz aralarında ünsiyyət qurduğu sistemdən nə ilə fərqlənir? Universal qrammatika elə bir sistem qurmağa çalışır ki, onunla nəinki insan dilini, habelə kompüter dilini, digər canlıların ünsiyyət sistemini təsvir etmək mümkün olsun. Bütün bu qeyd olunanlar üçün ilkin vacib şərt odur ki, qrammatika imkan dərəcəsinə bəsit, sadə olmalıdır ki, onu həm hamı mənimsəyə bilsin, həm də müxtəlif dillərə və ona bərabər tutulan sistemlərə tətbiqi mümkün olsun. Elə bu istiqamətdən yola çıxan N.Xomski universal qrammatikadan minimalist proqram adlandırdığı yeni bir linqvistik nəzəriyyə yaratmağa müyəssər oldu. Burada nəzərdə tutulan əsas məsələ insan düşüncəsi ilə nitqinin ən optimal variantda əlaqələndirilməsidir. Burada dilin qrammatikasından söz edərək nəzərdə tutulan ilk element leksikondur. Leksikon dilin bütün lüğət tərkibini ehtiva edir. İnsan öz nitqində müəyyən cümləni for-

malaşdırmaq üçün əvvəlcə həmin leksikondan – lüğət tərkibindən öz məqsədinə uyğun gələn sözləri seçə bilməlidir. Seçilmiş sözlərin müəyyən fikri doğru şəkildə ifadə etməsi üçün sintaktik səviyyədə müvafiq qanunauyğunluqlara əməl olunmalıdır. Beləliklə, insan müəyyən sintaktik qaydalara görə sözləri seçərək cümlə qurur və beləcə sintaktik strukturu yaratmış olur. Yaradılan sintaktik struktur özü də ünsiyyətdə iki şəkildə təqdim edilir. Bunlardan birincisi onun müvafiq fonetik formada təqdimatı, yəni səslənməsidir. Digər təqdimat isə semantik xarakter daşıyır və cümlənin altında yatan mənanı, onun hansı məqsədlə qurulmasını ehtiva edir. N.Xomski tərəfindən təqdim olunan bu quruluşu aşağıdakı kimi verə bilərik:

Leksikon+sintaktik qanunauyğunluqlar
→ sintaktik struktur → fonetik səslənmə, ifadə edilən məna.

Yeni dövrün özünəməxsus istiqaməti ilə seçilən qrammatika məktəblərindən biri də 1985-ci ildə Maykl Həllidey tərəfindən yaradılan funksional qrammatikadır. Bu qrammatikanın əsas hədəfi insanların ondan necə istifadə etdiyini, yəni qrammatikanın hansı şəkildə funksionallaşdığını öyrənməkdir [6, s. 18]. Funksional qrammatikanın tədqiqat obyekti mətn – diskursdur. [5, s.200] Belə ki, insan nitqinin ən ali forması kimi bütün linqvistik biliklər məhz bu səviyyədə sərgilənir. Odur ki, dildə qrammatikanın hansı formada aktuallaşdığını öyrənmək üçün ən optimal variant məhz mətnləri gözdən keçirtməkdir. Müasir dövrdə mətn dilçiliyinin inkişafında geniş yol açan funksional qrammatika sözügedən təhlil zamanı mətnin *tema* və *rema* adlanan iki komponentdən təşkil olunduğunu bildirir. [2, s.155] *Tema* əsasən diskursun, mətnin, cümlənin əvvəlində yer alır. Onunla bağlı məlumatı ehtiva edən *rema* isə ondan sonra işlənir. Tema və rema cümlədə struktur baxımdan özünəməxsus yer tutduğu üçün məqsəd və intonasiyaya görə fərqlənən ayrı-ayrı cümlə növlərində onların, xüsusilə də temanın ifadə formaları təmənilə fərqli ola bilər. Funksional qrammatikanı tətbiq edərək mətni analiz etməyə çalışan hər bir dil öyrənən şəxs bu şəkildə yeni dilə aid bir mətni analiz edib, o dilə xas olan müəyyən sintaktik strukturları – cümlə

quruluşlarını təbii şəkildə, ana dilini öyrəndiyinə yaxın bir şəkildə mənimsəyə bilər. [7, s.58] Bu şəkildə dil öyrənən insanlar həm də həmin dilin üslubi imkanlarını da mənimsəmiş olur. Məsələn, müasir dünyaya aid elmi faktlara əsaslanan bir mətni oxuyan şəxs, təbii ki, orada daha çox indiki zamanda işlənmiş cümlələri görəcək və belə bir üslub üçün məhz həmin cümlələrin daha çox xarakterik olduğunu da mənimsəmiş olacaq. Beləliklə, M.Həllidey tərəfindən irəli sürülən bu qrammatika da, ənənəvi qrammatikadan uzaqlaşaraq, dilin praktik tərəfindən yararlanıb onu mənimsəməyi hədəfləyir.

Nəticə. Müasir sintaktik cərəyanlar yaradılarkən linqvistlər ənənəvi qrammatikalarda yer alan taksonomiyalardan qaçınmış, dilin daha çox praktik tərəfinə yönəlmişlər. Süni əzbər tələb edən, praktikaya tətbiqi uzun zaman alan nəzəri qrammatikalar yerinə dilin mənimsənilməsi üçün ən sadə alternativ yollar axtaran müasir yanaşmaların tədqim etdiyi üsullar dil öyrənənlər üçün daha cəzbedicidir. Nəzəri qrammatikalar dilin ümumişlək olan və ümumişlək olmayan bütün imkanlarını ehtiva etdiyi üçün dili praktik məqsədlə öyrənənlər ondan lazımi səmərəni alana qədər həddindən artıq çox linqvistik informasiyanı mənimsəməli olurdular. Müasir qrammatikalarda isə ilk vadin məhz sadəlik olması dil öyrənənlərin diqqətini çəkir. Bununla yanaşı, daha çox real ünsiyyət materiallarının və ya diskurlarının təhlil edilməsi ilə dili öyrənmək həm bu dili mənimsəmək üçün böyük maraq oyadır, həm də öyrənmə prosesi həqiqi ünsiyyət materialı üzərində baş tutduğu üçün öz səmərəsini göstərir.

ƏDƏBİYYAT

1. **Babayeva E.** *İngilis dili qrammatikaları tarixində Noam Xomskinin rolu.* AMEA, M.Füzuli adına Əlyazmalar institutu, Filologiya məsələləri, № 4, 2020, s.240-248.
2. **Babayeva E.** *İngilis dili qrammatikalarının tarixində funksional qrammatikanın rolu.* XIII Beynəlxalq elmi Simpozium materialları, "Science and Education: Preserving the past and creating the future", Kars, Türkiyə, 2021, s.152-156.

3. Chomsky N.W. *Syntactic Structures*. N.W. Chomsky. The Hague: Mouton, 1957, 117 p.
4. Cook V.J. *Chomsky's Universal Grammar*. V.J. Cook, M. Newson. Oxford: Blackwell Publishing, 2007, 326 p.
5. Halliday M.A.K. *Halliday's Introduction to Functional Grammar*. Oxford: Routledge. 2013, 808 p.
6. Гаврилова Ю.В. Системно-функциональное направление в лингвистике Майкла Халлидея. Вестник МГОУ. Серия «Лингвистика». 2014, № 3, с. 16-21.
7. Panggabean Ch. I.T. *Functional Grammar*. (An Introduction to Metafunctional components of Language). Okara, 2011, vol. I, pp. 45-62.
8. Radford, A. *An Introduction to English Sentence Structure*. A.Radford. Cambridge: Cambridge University Press, 2009, 445 s.
9. Veysəlli F.Y. *Dilçiliyin əsasları* F.Y.Veysəlli. Bakı: Mütərcim, 2013, 420 s.
10. Veysəlli F.Y. *Struktur dilçiyin əsasları*. II. Bakı: Mütərcim, 2008, 308 s.
11. <https://www.britannica.com/topic/universal-grammar>

ВАЖНОСТЬ СОВРЕМЕННЫХ ГРАММАТИЧЕСКИХ ТЕНДЕНЦИЙ

Э.А. Бабаева

Азербайджанская Государственная Академия Физической Культуры и Спорта
elvira.babayeva@sport.edu.az, orcid.org/0000-0003-0571-7599

Аннотация. Когда мы рассматриваем английские грамматики с исторической точки зрения, мы замечаем, что между ними существуют большие различия с точки зрения подхода и стиля написания. Все традиционные грамматики были написаны одинаково, в одном и том же стиле. Во всех этих учебниках по грамматике отражались определенные определения, таксономии, а после каждой классификации приводились примеры, которые почти никогда не использовались в реальном языке, а были взяты только из художественной литературы. Люди, которые хотели выучить язык, не могли воспользоваться этими книгами, потому что они не были достаточно практичными. Поэтому лингвисты современной эпохи уже начали подходить к грамматике

с когнитивной стороны. Самыми яркими представителями этого периода были Ноам Хомский и Майкл Холлидей. Они старались представить грамматику языка как можно проще. Н. Хомский создал много новых грамматик, каждый раз стремясь создать более простое грамматическое направление, он пытался построить систему, охватывающую все языки мира. М. Холлидей считал важным то, как язык используется в реальном общении. Поэтому современные грамматические тенденции открывают новые возможности для тех, кто хочет выучить новый язык.

Ключевые слова: грамматика, традиция, направление, синтаксис, таксономия, компетенция, креативность.

THE IMPORTANCE OF CONTEMPORARY GRAMMATICAL TRENDS

E.A. Babayeva

Azerbaijan State Academy of Physical Education and Sport
elvira.babayeva@sport.edu.az, orcid.org/0000-0003-0571-7599

Annotation. When we look through English grammars from a historical perspective,

we notice that there are big differences between them in terms of approach and writing

style. All traditional grammars were written in the same way following the identical style. All of these grammar books reflected certain definitions, taxonomies, and after each classification, examples were shown that were almost never used in real language, but only taken from fiction. People who wanted to learn the language could not take enough advantage of these books, because they were not practical enough. Therefore, the linguists of the modern era have already started to approach grammar from a cognitive aspect. The most prominent representatives of this period were Noam Chomsky and Michael Halliday. They tried to

present the grammar of the language as simply as possible. N. Chomsky created many new grammars, each time he aimed to create a simpler grammatical trend, he tried to build a system covering all world languages. M. Halliday considered it important how the language is used in real communication. Therefore, modern grammar trends open up new opportunities for those who want to learn a new language.

Keywords: *grammar, tradition, trend, syntax, taxonomy, competence, creativity.*